

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie II Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Bogdan Wolski

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa

S R , B R

przeciwko

Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi –

Południe w Warszawie

o zadośćuczynienie

na skutek wniosku pozwanego o uzupełnienie wyroku

postanawia:

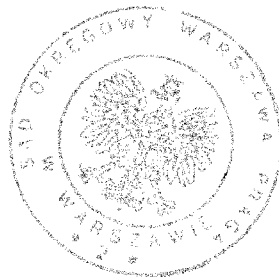
przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu następujące pytania prawne, czy:

1. art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 146 z 2009 r., poz. 1188 ze zm.) jest zgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
2. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu

(Dz. U. z 2013 r., poz. 461) jest zgodne z art. 2 i art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

a ewentualnie – na wypadek stwierdzenia braku formalnych podstaw do udzielenia odpowiedzi na pytanie zawarte w pkt. 2 postanowienia –
czy:

3. § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) jest zgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
4. § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) jest zgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
5. § 6 pkt 6 Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) jest zgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?

Na oryginał właściwe podpisy
Za zgodność stwierdza
Sekretarz sądowy
Próbki: 2018
Justyna Kowalik

UZASADNIENIE

I. Sprawa sądowa.

1. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie w wyroku z dnia listopada 2013 r. uwzględnił częściowo powództwo o zapłatę wytoczone przez S R i B R przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie. W wyroku nie zostało zawarte rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

2. Pozwany Skarb Państwa był zastępowany w postępowaniu sądowym przez Prokuratorię Generalną.

3. Pozwany wystąpił w piśmie procesowym z listopada 2013 r. o uzupełnienie wyroku o rozstrzygnięcie co do kosztów zastępstwa procesowego.

II. Zagadnienie konstytucyjne.

1. Wystąpienie przez pozwanego o uzupełnienie wyroku wydanego w przedmiotowej sprawie o rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego oznacza potrzebę oceny zasadności tego wniosku na gruncie przepisów Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.), w tym w szczególności art. 108 § 1 k.p.c. i art. 351 k.p.c., a także art. 98 § 3 k.p.c. i wymienionych w nim przepisów odrębnych. Przepisy te, to - w odniesieniu do przedmiotowej sprawy - Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461, dalej: rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie) Oznacza to,

iż kontroli konstytucyjnej podlega zarówno wymienione rozporządzenie wykonawcze, jak też przepisy upoważniające zawarte w art. 16 ust. 2 i 3 Ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze, stanowiące podstawę normatywną do wydania tego rozporządzenia (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 maja 2002 r., P 1/01).

2. Wymienione przepisy ustawy korporacyjnej i rozporządzenie wydane na ich podstawie są niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

2.1. Artykuł 92 ust. 1 Konstytucji, stanowi:

Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

2.2. Artykuł 16 ust. 2 i 3 Ustawy Prawo o adwokaturze, stwierdza:

Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za czynności adwokackie przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę do zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich, mając na względzie, że ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna, o której mowa w ust. 3, lecz nieprzekraczającej sześciokrotności tej stawki, może być uzasadnione rodzajem i zawartością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy adwokata.

Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych, określi, w drodze rozporządzenia, stawki minimalne za czynności adwokackie, o których mowa w ust. 1, mając na względzie rodzaj i zawartość sprawy oraz wymagany nakład pracy adwokata.

2.3. Analiza powyższych przepisów upoważniających wskazuje, iż ustawodawca przyjął na wstępie, iż konieczne jest ustalenie w pierwszej kolejności wysokości stawek minimalnych, a więc stawek, które dotyczą treści umów cywilnoprawnych zawieranych przez adwokata z jego klientem, a następnie - w oparciu o te stawki - właściwe miało stać się ustalenie stawek opłat za czynności adwokata w postępowaniu sądowym. Stąd potwierdzenie wadliwości któregośkolwiek z ustanowionych upoważnień, a więc dotyczącego stawki minimalnej wynagrodzenia lub odnoszącego się do opłat za czynności podejmowane przed sądem, prowadzi do niezgodności z art. 92 ust. 1 Konstytucji nie tylko ułomnej delegacji, ale także wydanego na jej podstawie rozporządzenia.

2.4. Odnosząc się bezpośrednio do treści przepisów zawierających oceniane upoważnienia Sąd stwierdza, że wytyczne dotyczące określenia wysokości stawek minimalnych zawarte w obowiązujących przepisach, nie spełniają warunku szczegółowości wymaganego art. 92 ust. 1 Konstytucji. Wytyczne ujęte w art. 16 ust. 3 Ustawy Prawo o adwokaturze nakładają obowiązek uwzględnienia rodzaju i złożoności sprawy oraz wymaganego nakładu pracy adwokata (radcy prawnego). Wymienione pojęcia mają charakter wyjątkowo ogólnikowy, a usunięcie którejkolwiek z wytycznych nie wprowadziłoby w istocie jakiegokolwiek merytorycznej, istotnej zmiany. Można bowiem stwierdzić, iż tak określone wytyczne mogłyby się w istocie sprowadzać do konieczności uwzględnienia rodzaju sprawy, gdyż złożoność sprawy jest konsekwencją rodzaju sprawy, a od rodzaju sprawy uzależniony jest także wymagany nakład pracy. Można byłoby zamiennie pozostawić wyłącznie potrzebę uwzględnienia złożoności sprawy, gdyż ta niewątpliwie

wyływa z rodzaju sprawy i wiąże się z odpowiednim nakładem pracy adwokata. W końcu wytyczne mogłyby nakładać obowiązek uwzględnienia wymaganego nakładu pracy pełnomocnika, bo ten niewątpliwie jest konsekwencją rodzaju i złożoności sprawy. Ustawodawca użył zatem kilku pojęć, których zakres i odczytanie nie wprowadza żadnych dodatkowych warunków, przy czym każda z zamiennych i równoważnych w istocie wytycznych ma wyjątkowo ogólnikowy charakter. Jakakolwiek dowolna zmiana obowiązujących stawek, w tym stawek znajdujących zastosowanie w przedmiotowej sprawie nie doprowadzi do sprzeczności tego rodzaju stawki (normy) z obowiązującymi wytycznymi. Przykładowo zatem zastąpienie kwoty 3600 złotych ujętej w § 6 pkt 6 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie kwotą 3 złote lub 360 złotych, czy też 36.000 złotych, nie skutkuje sprzecznością którejkolwiek z tych stawek wynagrodzenia z aktualnie obowiązującymi wytycznymi. Jeżeli zatem hipotetyczne 10.000. zwiększenie lub zmniejszenie stawki wynagrodzenia, a więc o 1.000.000%, nie doprowadza do sprzeczności każdej z granicznych (skrajnych) stawek z obowiązującymi wytycznymi, to niewątpliwie taki wynik przeprowadzonego testu potwierdza ogólnikowy charakter wytycznych. Oznacza to, iż Minister Sprawiedliwości nie korzystał przy wydaniu ocenianych rozporządzeń z marginesu swobody legislacyjnej, który powinien towarzyszyć stanowieniu aktów prawa wykonawczego, ale z pełnej legislacyjnej dowolności, co nie znajduje oparcia w obowiązującej Konstytucji.

2.5. Potwierdzenie zarzutu dotyczącego niezgodnością z art. 92 ust. 1 Konstytucji przepisów delegacyjnych odnoszących się do stawek minimalnych skutkuje, z uwagi na istniejące powiązanie normatywne, niezgodnością z Konstytucją także przepisów upoważniających dotyczących bezpośrednio

kosztów zastępstwa przed organami wymiaru sprawiedliwości, a więc upoważnienia ujętego w art. 16 ust. 2 Ustawy Prawo o adwokaturze. Niezależnie od tego dostrzec należy, iż także w tym przepisie powtórzone zostały te same ogólnikowe wytyczne zastosowane do stawek minimalnych. Z tych też powodów niezgodność art. 16 ust. 2 Ustawy Prawo o adwokaturze wynika nie tylko z wadliwości upoważnienia zawartego w art. 16 ust. 3 Ustawy Prawo o adwokaturze prawnych, ale także bezpośrednio brzmienia tego upoważnienia wynikającego z tego przepisu.

2.6. Niezgodność z art. 92 ust. 1 Konstytucji przepisów upoważniających prowadzi wprost do sprzeczności ze wskazanym wzorcem konstytucyjnym także rozporządzenia wykonawczego wydanego na ich podstawie, a więc rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie.

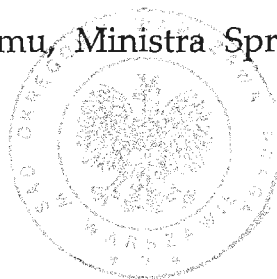
3. Pytania sformułowane w pkt. 3 - 5 postanowienia mają charakter pytań ewentualnych, które staną się aktualne w przypadku odstąpienia przez Trybunał Konstytucyjny od poglądu prawnego wynikającego z przywołanego wyroku z dnia 29 maja 2002 r., (P 1/01), a więc stanowiska co do skuteczności (dopuszczalności) wystąpienia przez Sąd pytający z pytaniem prawnym dotyczącym rozporządzeń wykonawczych, a nie wyłącznie poszczególnych przepisów w nich zawartych.

3.1. Zakładając zatem możliwość odstąpienia przez Trybunał Konstytucyjny od przywołanego poglądu prawnego Sąd zarzuca nadto, iż § 6 pkt 6, rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie jest niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji, gdyż wydanie tego przepisu nastąpiło w oparciu o blankietowe upoważnienia, co zostało umówione w pkt. 2.4. uzasadnienia. Z tych też względów uchybia Konstytucji § 2 ust. 1 i 2 oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie. Nadto

przepisy te zawierają regulacje wychodzące poza zakres udzielonego upoważnienia, a ich treść mogłaby raczej stanowić element wytycznych zawartych w upoważnieniach ustawowych, a nie fragment rozporządzenia, które powinno dotyczyć wyłącznie opłat właściwych w poszczególnych sprawach.

4. Rozporządzenie w sprawie opłat z czynności adwokackie uchybia także art. 2 Konstytucji w zakresie obowiązku należytego stanowienia prawa. Zarzut ten uzasadniony jest nie tylko z uwagi na wydanie rozporządzenia w oparciu o blankietowe upoważnienia, zawarcie w rozporządzeniu przepisów wykraczających poza zakres udzielonych upoważnień, ale także uchybienie przy stanowieniu tego prawa § 119 Zasad techniki prawodawczej. Dostrzec przy tym należy, iż Minister Sprawiedliwości nie zachował jakiegokolwiek spójności między tytułami poszczególnych rozdziałów i przedmiotem zawartej w nich regulacji. Stąd nie można z całą pewnością stwierdzić, których zakresów (upoważnień) dotyczą poszczególne przepisy.

5. Przepisy rozporządzenia wymienionego w pkt. 2 postanowienia znajdują zastosowanie w przedmiotowej, co czyni dopuszczalnym wystąpienie z pytaniem prawnym dotyczącym zarówno obowiązujących przepisów upoważniających, jak i rozporządzenia wydanego na ich podstawie lub przepisów zawartych w tym rozporządzeniu. Wypełniając ponadto obowiązek określony w art. 32 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w zw. z art. 126 § 1 pkt 1 k.p.c., Sąd pytający występuje o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym z udziałem przedstawicieli Sejmu, Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego.

Protokół sądowy podpisany
za zgodność stwierdzam
Justyna Kowalik
Sekretarz Sądu